

Ústav germánských studií

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Blanky Liborové

na téma

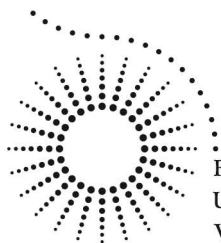
Bilingualismus – Symmetrie und Asymmetrie in der sprachlichen Entwicklung bilingual aufwachsender Kinder. Entscheidende Faktoren bei Geschwistern in einer zweisprachigen Familie. 59 stran. ÚGS FF UK 2013.

Posluchačka Blanka Liborová se ve své bakalářské práci zabývá tématem symetrického a asymetrického vývoje jazyka u sourozenců v bilingvních rodinách. Pro svou práci si stanovuje základní hypotézu, že mladší sourozenci jsou znevýhodněni oproti svým starším bratrům a sestrám tím, že rodiče na jejich jazykový rozvoj nemají tolik času a předpokládá, že mladší sourozenci tedy ve stejném věku disponují menší slovní zásobou a vyjadřovacími prostředky než jejich starší sourozenci.

Práce má dvě hlavní části. V první teoretické části se autorka zabývá základní definicí pojmu „bilingualismus“ a vysvětluje další termíny, se kterými v práci dále pracuje (Erwerbsalter, hohe/niedrige Sprachkompetenz, symmetrische/asymmetrische Sprachkompetenz ad.) Zcela obecně se také zmiňuje o výzkumu vícejazyčnosti z psycho- a sociolingvistického hlediska, popisuje jednotlivé fáze a stupně nabývání druhého jazyka a zevrubně charakterizuje základní metody dvoujazyčné výchovy dětí. Celá druhá kapitola je věnována popisů mýtů (negativních i pozitivních), které se o bilingualitě tradují. Teoretickou část uzavírá potřebná třetí kapitola o neuronálních základech jak jazyka samotného, tak jazyka u bilingvních jedinců.

Empirická část začíná stanovením hypotézy (viz výše), dále popisuje zvolenou metodiku výzkumu, kterou se stal písemný dotazník + následný rozhovor pro doplnění nejasností z dotazníku. V následující kapitole autorka charakterizuje respondenty a poté podrobně představuje použitý dotazník. Ten obsahuje otázky jak obecné, tak individuální. Celý dotazník je uveden v textu práce, vyplněné dotazníky od jednotlivých rodin jsou uvedeny v přílohách práce. Vzhledem k faktu, že autorka pracovala jen s pěti zcela vyplněnými dotazníky, je relevantní, že se soustřeďuje na kvalitativní, nikoli kvantitativní vyhodnocení, přestože se ani tomuto nevyhýbá. Po přečtení je zřejmé, že kvantitativní vyhodnocení nepřináší potřebné výsledky a navíc je pro nezúčastněného čtenáře relativně složité na orientaci v textu/v tabulce. V kapitole 4.5. v úplnosti vychází najevo, jak důležitý je popis všech okolností a faktorů, které na situaci v rodině působí. Především tato část práce, ač se jedná vlastně „jen“ o interpretaci odpovědí z dotazníků, je velmi poutavá, čtivá a nabitá důležitými informacemi.

Práce je zakončena dvěma shrnutími. První se týká empirické části, druhé se týká celé práce. V něm autorka přiznává chybnost či neopodstatněnost své prvotní domněnky a uznává, že stanovená hypotéza je vyvrácena. V druhém, celkovém, shrnutí se pak ještě autorka vrací k některým tezím z teoretické části práce a doplňuje je daty získanými právě ze svého výzkumu.

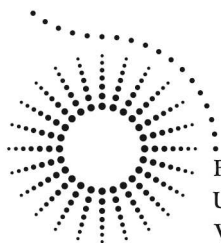
Ústav germánských studií

Práce obsahuje vedle dvou základních (teoretické a empirické) částí také všechny nedílné doprovodné kapitoly (abstrakt, úvod, shrnutí/závěr, seznam literatury, přílohy), je přehledně členěna do kapitol a podkapitol, které logicky odrážejí strukturu práce. Autorka se především v teoretické části opírá o množství hodnotné sekundární literatury, kterou patřičně cituje, příp. na ni odkazuje. Celkově práce působí upraveně (až na maličkosti např. na str. 30 a 37nn. chybí zarovnání textu do bloku). Obsažená schémata, diagramy a obrázky jsou většinou očíslovány (ale chybí např. u zobrazení 1, na něž je v textu odkazováno, ale vlastnímu obrázku označení „Abb. 1“ chybí).

Práce je psaná v němčině. I přesto, že se autorka nevyhnula některým chybám a překlepům/chybám z nepozornosti (např. opakující se chyba *Wörter* vs. *Worte* např. na s. 14; dále na s. 10 *Diskus* namísto *Diskurs*.; tamtéž *Die Definition, was ein bilingualer Sprecher sei, gehen ...*; na str. 11 *auch die Semantische Entwicklung*, na str. 17 nahoře *dass* namísto *das* atd. – opravy jsou vyznačeny v textu tužkou), je jazyk práce na solidní úrovni a odpovídá požadavkům na jazykové znalosti na úrovni bakalářského studia. Jisté prohršky by se daly připomínkovat na poli stylistiky. Autorka v dobré víře ztraktivnit zpracovávané téma líčí pohnutky, které ji přivedly na toto téma (např. s. 29n.). Jedná se sice o informace zajímavé, nicméně vědecké práce nehodné. Podobně také Goethův citát na závěr celé práce, který sice vhodně vystihuje problematiku, nicméně pro vědeckou práci tohoto typu není vhodný. Co ještě k tomuto přispívá, je nadměrné užívání první osoby singuláru, navíc občas smíšené s první osobou plurálu (např. str. 29), což vyvolává pocit nejednotnosti textu. Autorka se také v některých částech textu snaží vyjádřit svůj vlastní názor na dotčené téma, což nepůsobí vhodně vzhledem k tomu, že nemá v oboru dostatečnou erudici a vyjadřuje pouze své osobní mínění nepodložené věcnými argumenty (např. kap. 1.3.1. k tématu kritické fáze při učení se jazyku nebo v kap. 2.1.1., kde je čtenáři nabídnuta autorčino odůvodnění, proč vznikly mýty, že bilingvismus je špatný). Z mého pohledu se jedná o typické začátečnické chyby pramenící z nezkušenosti v psaní odborných textů, které jsou na této úrovni studia četné a snad i pochopitelné.

Autorky bych se ráda zeptala na následující otázky:

- 1) V teoretické části poměrně obsáhle popisujete různé druhy mýtů o bilingvismu. Pracovala jste alespoň z počátku s nějakou úvahou, že byste v empirické části své práce tyto mýty ráda vyvrátila? Pokud ne, pak se jeví tato část Vaší práce jako sice zajímavá, ale bez vztahu k vybranému tématu.
- 2) Kde jste hledala respondenty? Bylo náročné je přesvědčit ke spolupráci?
- 3) Jsou termíny Bilingualismus, Bilingvismus a Bilingualität/Bilingualita synonymní nebo je v nich významový rozdíl?
- 4) V kapitole 3.3.1. popisujete Potterův lexikálně sémantický model. Prosím o jeho vysvětlení na nějakém konkrétním příkladu.
- 5) V úplném závěru práce zmiňujete míru genetického předání IQ z rodičů na prvo- a druhorozené dítě. V předchozím textu však o IQ nebyla nikde žádná zmínka. Má tedy inteligentní kvocient nějakou přímou úměru při učení se (cizímu) jazyku?

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Ústav germánských studií

Na základě výše popsané charakteristiky i přes vytčené nedostatky doporučuji bakalářskou práci posluchačky Blanky Liborová k obhajobě a navrhuji ohodnocení „velmi dobře“, které však může být ještě upraveno podle průběhu obhajoby.

Mgr. Věra Hejhalová, Ph.D.